OBRTNO-PODJETNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE

PRAKTIČNO USPOSABLJANJE Z DELOM (PUD)

INFORMACIJE DELODAJALCEM

2025/2026

Mitja Korunovski OZS

Katera zakonodaja je pomembna za delodajalce, ki izvajajo PUD?

- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju,
- Zakon o varstvu in zdravju pri delu,
- Zakon o štipendiranju,
- Zakon o delovnih razmerjih (mlajši delavci),
- Pravilnik o verifikaciji učnih mest,
- Pravilnik o ocenjevanju znanja v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju,
- Pravilnik o zaključnem izpitu,
- Branžne kolektivne pogodbe

Razlika med izobraževanjem po individualni in kolektivni učni pogodbi

Praktično izobraževanje v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju poteka v dveh delih. Del izobraževanja poteka v šolskih delavnicah kot praktični pouk, del izobraževanja pa pri delodajalcu kot praktično usposabljanje z delom (v nadaljevanju: PUD). Z izobraževalnimi programi je v srednjem poklicnem izobraževanju določen minimalni obseg praktičnega usposabljanja z delom in sicer 24 tednov oziroma 912 ur v treh letih izobraževanja, kar je skoraj tretjina celotnega izobraževalnega programa. Šole na podlagi koledarja, ki ga za posamezno šolsko leto izda Ministrstvo za izobraževanje znanost in šport, pripravijo plan izvedbe in razporeditev praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu. Za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom se mora skleniti pogodbeno razmerje. Individualna pogodba se sklepa praviloma za vsa leta dijakovega izobraževanja, kolektivna pa praviloma za eno leto z možnostjo podaljšanja. Razlika med pogodbama, ki pa je bolj vsebinskega pomena, je ta, da se z individualno učno pogodbo lahko čas praktičnega usposabljanja z delom poveča na račun praktičnega pouka, če se delodajalec in šola o tem dogovorita. Praktično usposabljanje z delom v srednjem poklicnem izobraževanju **se lahko poveča s 24 tednov na maksimalno 50 tednov** v treh letih izobraževanja. Pomemben je dogovor med šolo in delodajalcem.
Obrazec individualne učne pogodbe se nahaja na spretnem portali OZS: https://www.ozs.si/javna-pooblastila/izobrazevanja/poklicno-izobrazevanje/vloge-in-obrazci
Podpisano in žigosano Individualno učno pogodbo, v 4 izvodih, pošljite na Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, Celovška 71, 1000 Ljubljana.

Razlika med praktičnim poukom in praktičnim usposabljanjem z delom

Praktični pouk se izvaja v šoli (šolske delavnice), PUD pa v obratovalnici oziroma na objektu, del PUD pa lahko tudi v medpodjetniškem izobraževalnem centru. Praktični pouk ocenjuje učitelj z ocenami, medtem ko se PUD ocenjuje na podlagi dokumentacije in na predlog mentorja z opisno oceno **»opravil«** ali **»ni opravil«**. Pri PUD prejme delodajalec z napotnico tudi zbir doseženih kompetenc dijaka pri praktičnem pouku v šoli in okvirni izobraževalni program po posameznih letnikih. Kadar se na osnovi individualne učne pogodbe dijaka in delodajalca del praktičnega pouka, poleg PUD, iz šolskih delavnic prenese k delodajalcu, mora delodajalec oziroma mentor v okviru možnosti skladno z dejavnostjo, slediti izvedbenemu kurikulumu, katalogu znanj, oziroma izobraževalnemu programu. V kolikor to ni mogoče, se morajo manjkajoča praktična znanja in spretnosti nadomestiti v šolskih delavnicah ali pri drugem delodajalcu.

Kako lahko dobimo dodatne pomembne informacije?

Podatke o izobraževalnih programih, ki se izvajajo, in vpisanih dijakih po letnikih, lahko delodajalci dobijo pri organizatorjih praktičnega izobraževanja v šolskih centrih in posameznih poklicnih in strokovnih šolah. Podatki o šolah in programih, ki se izvajajo so objavljeni na spletnih straneh pristojnega ministrstva ali na portalu www.mojaizbira.si. Vedno pa se za pomoč delodajalci lahko obrnejo na Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije.

Vmesni preizkus

Dijak, ki je sklenil individualno učno pogodbo, mora praviloma v 2. letniku, v času praktičnega usposabljanja z delom, opraviti vmesni preizkus. Delodajalec oziroma mentor mora med vmesnim preizkusom zagotoviti enake delovne pogoje, kot so zagotovljeni med praktičnim usposabljanjem z delom. Dijak na vmesnem preizkusu lahko izvaja le dela, ki so sestavni del izobraževalnega programa. Nadzor nad vmesnim preizkusom in razgovor z dijakom ter delodajalcem izvede strokovni nadzornik. Delodajalci in dijaki so o obisku strokovnega nadzornika predhodno obveščeni s strani Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije. Za točen termin obiska (dan, ura) pa se dogovorita strokovni nadzornik in delodajalec. Dijak mora strokovnemu nadzorniku na vmesnem preizkusu predložiti **dnevnik dela za 1. in 2. letnik.**

Zaključni izpit

Delodajalec mora dijaku omogoči priprave in izvajanje praktičnega dela zaključnega izpita, če se dijak odloči, da bo izdelek oziroma storitev izvajal pri njem. Prav tako mora delodajalec dijaku omogočiti najmanj šest prostih delovnih dni za pripravo na zaključni izpit, vključno za pripravo na strokovno teoretični del in preizkus znanja slovenščine. Ko dijak opravi zaključni izpit, ali se pogodbeno razmerje izteče, delodajalec nima več pogodbenih obveznosti do dijaka.

Učna pogodba za praktično usposabljanje z delom

V srednjem poklicnem izobraževanju se del izobraževanja izvaja v neposrednem delovnem procesu kot praktično usposabljanje z delom. Za izvajanje praktičnega usposablja z delom mora delodajalec skleniti pogodbeno razmerje. Sklene lahko individualno učno pogodbo, ki se sklene med delodajalcem in dijakom oziroma njegovim zakonitim zastopnikom, praviloma za dobo celotnega izobraževanja, ali kolektivno učno pogodbo, ki jo šola sklene z delodajalcem praviloma za eno šolsko leto za enega ali več dijakov, z možnostjo podaljšanja. Pogodba opredeljuje splošne pravice in obveznosti šole, dijakov in delodajalca, ter potrebne aktivnosti vseh partnerjev, ne glede na izobraževalni program. V aneksu pogodbe pa so opredeljeni izobraževalni program, poklici, naslov dijakov in mentorjev ter termini izvajanja PUD.
Možen je tudi tako imenovani prehod med pogodbami in sicer se lahko kolektivna učna pogodba kadarkoli prekine (sporazumno s strani enega od partnerjev ali dijaka) in sklene namesto nje individualna učna pogodba in obratno. Ne glede na sklenjeno pogodbeno razmerje sme praktično in teoretično izobraževanje dijaka trajati največ 8 ur dnevno, vendar tedensko ne sme presegati z zakonom in kolektivno pogodbo določene tedenske delovne obveznosti, zmanjšane za dve uri, torej maksimalno 38 ur tedensko. Dijakom, ki se izobražujejo več kot 8 mesecev, mora biti zagotovljeno najmanj osem tednov počitnic v letu. Pri praktičnem usposabljanju z delom, ki se izvaja pri delodajalcu, se glede nočnega dela, odmorov in počitkov, opravičenih odsotnosti z dela, posebnega varstva mladine ter disciplinske in odškodninske odgovornosti, uporabljajo določbe zakona, ki ureja delovna razmerja. **Delodajalec lahko naloži dijaku le dela, ki so določena z izobraževalnim programom!**

Obveznosti delodajalcev pri praktičnem usposabljanju z delom

OBVEZNOSTI DELODAJALCEV	INDIVIDUALNA ALI KOLEKTIVNA UČNA POGODBA
Status - praktikanta	dijak
Nagrada (po panožni kolektivni pogodbi za ustrezno dejavnost oziroma drugimi predpisi)	V času praktičnega usposabljanja z delom
Verifikacija obratovalnice (učnega mesta)	DA
Izplačilo nagrade	Panožna kolektivna pogodbo za ustrezno dejavnost oziroma drugimi predpisi
Malica in prevoz na delo in z dela (po panožni kolektivni pogodbi)	V času praktičnega usposabljanja z delom
Mesečni pavšalni prispevek po ZZVZZ (0,30% od PP – 7,17 EUR)	DA – prijava na ZZZS - obrazec M 12
Prispevek za zdravstveno zavarovanje; 6,36% od dohodka zavarovanca	Gre v breme dijaka
Plačevanje letnega pavšalnega prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (14,74 EUR, plača šola)	NE
Obveščanje DURS - na REK-O obrazcu	DA
Prispevek za dolgotrajno oskrbo gre v breme vajenca, vendar šele ko vajenec dopolni 18 let (prispevek se prvič obračuna za mesec po mesecu, v katerem je vajenec dopolnili 18 let).	1%

Delodajalci morajo dijakom izplačati nagrado po veljavnih predpisih in za to izdati ustrezen dokument!

Ker so se pojavile kršitve določil učne pogodbe s strani delodajalcev vas prosimo, da spoštujete zakonske obveznosti in določila učne pogodbe o izplačilu mesečne nagrade dijaku oziroma študentu. Finančne spodbude so vezane na izplačila omenjenih obveznosti!

Zagotavljanje varstva in zdravja pri delu na praktičnem usposabljanju z delom

Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu je zaradi pretežno mladoletnih oseb, ki izvajajo praktično usposabljanje z delom, zelo zahtevno. Zelo pomembno je, da delodajalci oziroma mentorji prav varnosti in zdravju pri delu ter varstvu okolja in ekologiji posvetijo veliko pozornost. Med samim procesom morajo biti dijaki ustrezno vodeni, nadzirani in predhodno seznanjeni s tveganjem na posameznem delovnem mestu. Delodajalec mora dijaka pred začetkom praktičnega usposabljanja z delom seznaniti z varnostjo in varovanjem zdravja pri delu.
Predhodni zdravstveni pregled je obvezen:

- kadar iz izjave o varnosti in zdravju pri delu izhajajo posebne zdravstvene zahteve za delo na konkretnem delovnem mestu,
- če iz ocene tveganja izhajajo tveganja za nezgode, poklicne bolezni in bolezni povezane z delom,
- kadar je pregled predpisan s posebnimi predpisi.

Povzetek

- Vse obratovalnice, kjer se izvaja praktično usposabljanje z delom po programih srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja, za katere je predpisano **vsaj 14 tednov** praktičnega usposabljanja v treh letih, **morajo biti verificirane!**
- Delodajalci morajo izpolnjevati minimalne kadrovske in materialne pogoje.
- **Verifikacijo izvaja Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije in je brezplačna!**
- Za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom (PUD) se mora skleniti učna pogodba.
- Učna pogodba je lahko individualna (sklenjena med delodajalcem in dijakom) in kolektivna (sklenjena med šolo in delodajalcem).
- Delodajalec sme dijaku naložiti le dela, ki so predvidena v posameznem izobraževalnem programu.
- Dijaki, ki imajo sklenjene individualne učne pogodbe morajo praviloma v 2. letniku opravljati vmesni preizkus. Vmesni preizkus se izvaja tam, kjer se dijak praktično usposablja z delom. Vmesni preizkus izvede Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije.
- V času praktičnega usposabljanja z delom ima dijak pravico do nagrade in malice.
- Delodajalec mora dijaka prijaviti na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in poskrbeti za plačilo mesečnega pavšalnega prispevka.
- Delodajalci se lahko za dodatne informacije obrnejo na Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, ali na svojo območno obrtno-podjetniško zbornico.

Če obratovalnica še ni verificirana, vpisana v register učnih mest, mora iti skozi postopek verifikacije!
Informacije o verifikaciji obratovalnice: Maja Turk, maja.turk@ozs.si; 01 58 30 506